

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 gld. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrletno — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravništvu v stolnem
farovžu.

Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo. —

Za oznanila se pla-
čuje od navadne vrsti-
ce, če se natisne en-
krat, 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

Kako bi naj gospodske bile bolj razstavljene?

V trgu Vildon-u pod Gradcem je tamošnja podružnica štajerske kmetijske družbe imela svoj shod. Baron Konrad, liberalce, je nasvetoval, naj zbrani družbeniki sklenejo, da so za posilno združenje manjših v večje srenje, ker sedanje srenje vseh svojih dolžnosti opravljati ne morejo. Ali družbeniki so ta liberalni nasvet zavrgli. Sprejeli so drug nasvet, ki je vsej sedanji politični upravi nasproten. Rekli so: srenje naj ostanejo, kakor so. Opravila pa, ki niso njih lastna, se naj zopet naložijo e. kr. gospodski. V ta namen se sedanja prevelika poglavarstva naj razpustijo. Mesto njih se pa naj pri vsaki okrajni sodnji zopet postavi politična gospod-
ska ali vsaj 1 stalen političen uradnik, ki bo tisto opravljal, kar se je srenjam preveč naložilo.

Temu pritrudi tudi „Sl. Gospodar“. Vsaj ta nasvet druga ni, kakor nov djavsk dokaz za resnico tega, kar naš ptujski poslanec, blagi g. Herman že mnogo let zagovarja in za kar je više 80.000 kmetjskih ljudi l. 1871 prosilo — zastoj. Vendar zdrave politične misli se ne dajo za vselej zatreti. Sčasom vendar proderejo in obveljajo. Tako tudi tukaj. Kakor nam je bivši liberalni minister, slaboglasni Giskra našo e. kr. gospodsko uredil in razstavil, to ne more dolgo več brez preuredbe ostati. Preveč je neprilčno razstavljena za kmetjske ljudi. Le premislimo sledeče:

1. Sedanja poglavarstva so prevelika. To stori, da ima veliko ljudi predaleč do svoje politične gospodske. In to ni dobro. Kajti prva politična gospodska bi imela mogoče blizo — sred ljudi biti. Sedaj imamo na Štajerskem 19 glavarstev. V njih je 64 sodnijskih okrajev stlačenih. Na Slovence pride 6 glavarstev: Ljutomer, Ptuj, Maribor, Sl. Gradec, Celje in Brežce. Edini Ljutomer ima samo 2 sodnijska okraja; drugod je po 3 in v Celji celo 6 okrajnih sodnij sephanih. To je vse preveliko. Nekateri bolj skrajni ljudje imajo 2—4 ure, nekateri celo po 5—7 ur, in

iz Žolčpaha v Celje je kakih 10 ur pota. Koliko dolgih potov tedaj se ima tukaj storiti, koliko denarjev se potroši in dragega časa potratiti! Kedar se kde kaka dekla ali hlapec in sploh prosti ljudje podajo na božjo pot ali par ur mislonarjev poslušati, o tedaj liberalci kar vrešijo in klepečejo, kakor stare babe, kako ljudje lenobo pasejo, zlati čas tratijo denarje zapravljajo in se okoli potepajo, mesto da bi doma delali. Čudno, kedar pa gospodarji sami, večjidel najboljši in doma najpotrebniši, Bog vedi koliko časa zamudijo in denarjev zapravijo po daljnih trgih, mestih zavolj raztepane gospodske, tedaj so tiho, kakor, da bi njih ne bilo. Tukaj je liberalcem vse prav!

2. Po tem načinu, kakor so zdaj glavarstva razstavljena, je mnogo sodnijskih sedežev brez politične gospodske; pri nas na primer: G. Radgona, Ormuž, Rogatec, št. Lenart, Sl. Bistrica, Mahrenberg, Šoštanj, Vransko, G. Grad, Konjice, Laško, Šmarje, Sevnica in Kozje. Zato ne more človek sedaj tako, kakor poprej vse na enem mestu in eden dan opraviti. Časih mora mimo gospodske, ki mu je pod nosom, do druge, ki je daleč od njega. Tukaj se utegne večkrat pripetiti sledeča prigodba. Nek človek iz Remšnika je moral skozi le 1 uro oddaljeni Mahrenberg iti pred dobrih 6 ur odstranjeno poglavarstvo v Sl. Gradcu. Tukaj pa mu povedó, da danes ničesar ne opravi, ker še mu manjka nekoliko pisem od mahrenberške sodnije. Zdaj hiti lačen in žejen, kolikor ga noge nesejo, nazaj v Mahrenberg, da bi še gospode v kancelijah našel. Toda prišel je prepozno. Bilo je vse zaprto, dan in trud zgubljen. Kaj enakega se nebi godilo, ako bi ljudem, prve in najpotrebniše gospodske skupaj na enem mestu bile nastavljene. Zato pa imajo Vildončarji in vsi ki so njihovih misli, popolnem prav: prevelika glavarstva se naj odpravijo ter na mesta sodnijskih sedežev zopet politični uradniki postavijo.

Sicer pa liberalci ugovarjajo rekoč: vsaj prihajajo tje vsaki teden od glavarstva posebni komisarji. To je res pa tudi drago. Vedni

popotnik komisar vleče precej potnine iz državne kase. Naposled so tudi sploh komisijoni pri prevelikih poglavarstvih za bolj skrajne ljudi sila veliki. Tudi za uradnike kažejo manjši okrogi. Dela dobijo manj, ljudi lehkeje poznajo. Sploh nagledimo si stvar od katere koli strani: politična sedanja uprava ne sodi za kmetske ljudi. Ti potrebujejo prvo dačno, sodnijsko in politično gospodsko bližjeje pri sebi, da lahko do nje pridejo in hitro opravijo vse, kar je bolj navadnega.

Cerkvene zadeve.

Slomšekovega spomenika ožji odbor je zdaj zopet dopolnjen, ker je lav. konzistorij na mesto odšedšega B. Šinka izvolil dr. Gregoreca za svojega zastopnika. Odborniki tedaj so: prof. Pajk, kanonik Glazer, dr. Srnec, prof. Valenčak in dr. Gregorec. Upamo, da se bo letos željam Slomškovih čestiteljev vstreglo. Dobro bi bilo, če bi gospodje, katere stvar zanimiva, hoteli svoje misli izjaviti. Več oči več vidi in odborniki zamorejo potem na marsikaj ozir vzeti, kar bi sicer morebiti prezrli. Slišimo, da se sedaj posebno misli na večji marmornat spomenik v prezbiteriju stolne cerkve! Glasite se čestitelji slavnega Slomška!

Pomanjkanje duhovnikov na Koroškem prihaje čedalje bolj občutno. Samo v 2 dekanijema silske doline manjka sedaj 6 fajmoštrov in 5 kaplanov. Ker ubogi Kristjani pogrešajo službo božjo, zato pa liberalni strahonji tem bolj otroke do 14. leta v šole posilujejo ter stariše brezobzirno kaznujejo, če dečka ali deklico časih doma pridržijo. V edini srenji Lizinski znaša globa kaznovanih starišev 400 fl.

Molitvico „češčena si Marija“ je nek komaj 20letni, liberalizem, t. j. kosmate nevere naphani učitelj na Moravskem takoj učencem prepovedal moliti. Pred šolskim svetovalstvom pa se je zagovarjal rekoč: da je ova molitev za otroke pohujšljiva, ker se moli: „ino žegnan je sad tvojega telesa“. Može so kar strmeli! Ali kaj se je zgodilo? Črez polleta moral je rahločutni učitelj v špital zavolj nesramne bolezni ali francoža! In takim mokroušesnim nevernikom in grdobam so krščanski stariši primorani svoje nedolžne otroke izročiti v poduk in izrejo!

H. Mali katekizem. Kar šolske bukve zadeva, smo mi Slovenci velike reve; vsaj ni človeka, ki bi za naše šole o tem oziru kaj storil. Malo imamo šolskih bukev, pa še te so po vsakem natisu nekaj spremenjene, kar poduk silno moti; da si ravno se vse tiskajo v c. k. zalogi šolskih bukev na Dunaju. Pri tem pa je še to posebno žalostno, da so v mnogih zastarane slovniške oblike, katere so že davno od vseh zavržene, tako postavim: Mali katekizem l. 1873 ima: „Bog je vsigamogo-

čen, vsigapričujoč, vsigaveden“, potem: „vsigamogočniga, svetiga, rimskiga, kerstam, Pilatam, dolžnikom“ —, vsi ti iga in am naj grejo rakam žvižgat! Tudi beseda maša mesto meša se na Štajerskem ne da rabiti.

Mali katekizem pa je tudi glede tvarine popolnoma različen od poprejšnega, ter vprašanja niso številjena: napake, ki ovirajo poduk.

Tukaj je gotovo želja opravičena, da bi te zadeve rodoljubi, pred vsem pa učiteljska društva in pastirne konferencije duhovnikov v pretres vzele, ter na dotične oblastnike svoje nasvete poslale. —

Gospodarske stvari.

Letošnja ozimina.

Tako dolge in trde zime že davno nismo imeli. Prvi sneg padel je na še listnato drevje in pokril nezmrznjena tla. Obležal pak je celih 5 mesencev. Po pravici so se tedaj ljudje začeli bati za svoje ozimine. Ali, hvala Bogu, zdaj se kaže, da večjidel ozimina po našem cesarstvu ni poškodovana. Le iz dežel, kder je sneg večkrat skopnel, da je za njim zopet novi sneg zemljo pokril, slišimo, da je ozimino srež pokončal.

V Spod. in Gornj. Avstrijskem je zlasti pšenica zdrava in lepo zelena. Na Českem in Moravskem se nadjajo najobilniše žetve, na Galiskem in v Bukovini še trdi sneg pokriva žitna polja. Vendar za ozimino nimajo strahu, ker je zemlja pred prvim snegom že trdno bila zmrznjena. Iz Ogerskega nam dohajajo sami veseli glasi. Takisto velja od Solnograškega, Tirolskega in Koroškega. —

Ali vse drugače je z ozimino na Štajerskem, Kranjskem, v Gorici, na Primorji, na Hrvatskem. V teh deželah je ozimina več ali manj — uničena. Skoro povsod morajo ozimino podorati in jarino sejati: jaro pšenico, rž, ječmen, koruzo, zmes za zeleno klajo, katere tudi že hudo pomanjkuje. V ta namen sejajo nekateri kmetovalci 1 mernik grašice z 2 mernikoma ovsa na 1 oral. Sosedni Nemci ozimino, če ni preveč poškodovana, tu pa tam z brano povlačijo in z valjeki potlačijo. Pravijo, da to veliko koristi. Zemlja se po tem takem semenu ali koreninam pritisne in zemlja z valjekom potlačena močnejše drži spomladansko mokroto, kakor pa nepotlačena!

Ker tedaj po drugih deželah ozimina tako dobro kaže, zato pri nas zrnje nima nobene cene v primeri s poprejšnimi leti. To je za naše ljudi jako hudo, ker še tega, kar imajo na zrnju in živini, ne morejo prav v denar spraviti. Bodemo tedaj svoje upanje morali staviti na jarino, na sadovje in na vinograde, ki obetajo rodni biti. Stari pregovor vsaj trdi, da letine po hudi zimi niso najslabše! Bog daj!

Gnoj iz rastlin (zeleni gnoj).

II.

Vsak kmetovalec pozna koristni upljiv detelje na njive. Če se detelja pokosi, se vidi kako je zemlja prhka in zdrobljena, ne izsušena, ampak vlažna, od dežja ne zbita in od solnca ne izžgana. Pa ne le pri detelji je taka, ampak tudi pri zmesi, ajdi in pri vseh krminih rastlinah. In kolik je razloček dveh sicer jednako rodovitnih ogonov, katerih jeden je gosto dobro dozorelo strneno žetev dal, drugi pa redko, borno s plevelom preraščeno žito rodil. Mislil bi človek, da bi poslednji moral več moči imeti in lepšo drugo žetev dati. Pa temu ni tako, ampak ravno nasproti. Vsak kmetovalec ve, da, kolikor boljši, čistejši, manj plevelnat je bil prvi sadež, toliko lepši postane drugi sadež. Ta prikazen se pa da iz tega pojasniti, da se dobro obraščena njiva pod varovalno odejo rastlin izvrstno obdrži, zraku in vsem vremenskim spremenam odprta ostane in tako veliko hranilnih snovi pripravi in se tudi gledé fizikalčnih lastnosti, t. j. gledé tistih bistvenih delkov, iz katerih vsaka prst obstoji, za prihodnjo žetev izdatno zboljša. —

Njivina prst ostane po tem takem prhka, rahla in drobljiva, daje se dobro orati, in kar se seje, to tudi dobro stori in plenja. In v tem oziru je pridelovanje rastlin, ktere se pozneje podorjejo, tedaj zelen gnoj, boljše kakor čista črna praha.

Zelen gnoj nadomestuje popolnoma čisto praho. Koristen je na oddaljenih, ali takih njivah, na ktere se gnoj le težko in z velikimi stroški navazati da. Oddaljene in neugodno ležeče njive so toraj za zeleni gnoj, ker navazanje gnoja na tako polje in pa pospravljanje rastlin velike stroške prizadeva, ki lahko storijo, da se celo delo ne izplača. Posebno težka zemlja se po podoranju zelenih rastlin na dalj časa koristno zrahlja. Kakor je zelen gnoj za prav težka zemljišča koristen, ravno tako koristen je tudi za prav lahka posebno za peščena zemljišča, ker imajo malo rodovitnih prstnih delkov v sebi in toraj ne morejo vlage v sebi obdržati in preneglo vroča postanejo. Taka zemljišča so za zelen gnoj prav hvaležna. Po zelenem gnoju se rodoviti prsteni oddelki za 2 in več let v zemlji izdatno pomnožijo in sadežem se boljše in hranivnih snovi bogatejše stališče pripravi.

Pa tudi to ni brez pomena, ktere rastline se za zelen gnoj obdelujejo. Imeti morajo sledeče lastnosti:

Prvič morajo naglo rast imeti, da v kratkem času kolikor mogoče veliko množino rastlin zarodijo. Sicer se ne morejo predolgo na njivi pustiti, kajti sejejo se še le tedaj, ko je drugo silno delo v gospodarstvu že opravljeno in na drugi strani se pa morajo do časa še podorati, da se more njiva še vsesti in prekuhati, predno se navadna ozimina v njo poseje.

Drugič morajo rastline za zelen gnoj, kolikor najbolj široko perje imeti, ker je od tega obsenčenje zemlje in tudi množina pridelka odvisna. —

Dalje morajo kolikor najglobljeje korenine poganjati, da iz spodnje zemlje svoje redivne snovi na se vlečejo in njih tako, ki so bile do zdaj mrtve na dan in v življenje spravijo.

Pri vsem tem mora pa seme dober kup biti, ker bi se sicer vrednost zelenega gnoja v primeri k semenski ceni popolnoma zgubila.

Rastline, ktere tem terjatvam več ali manj vstrezajo so raznovrstne: ajda, grahara, ogoršica, poljski ženof in še druge.

Kako se turšica (koruza) z manjšimi stroški in večjim dobičkom prideluje!

Kdor je kedaj turšico sadil, ve, da se mora pridno okopavati in plevela čistiti, sicer se med njim zaduši in delo je zastojn. Treba je njo tudi osipavati in ogrebati, da ne poleže. To delo se najbolje in najlepše opravi z motiko v rokah. Ali tako delo je drago. To ve vsak kmetovalec, posebno če je žitna in živinska cena nizka, dnina pa visoka.

Mali posestnik, ki lastnoročno svoje polje obdeluje, še najskrbnejše turšico obdeluje in trud se mu še najprej izplača. Drugače pa je to pri večjem posestniku, ki mora veliki del svojega polja s tujimi ljudmi obdelati in jim delo drago plačati. In vendar se mora tudi njemu pridelovanje turšice izplačati, in če ne bi bil na zgubi. Pri dragem delu in nizki žitni ceni pa je to skoraj nemogoče postalo. Tū si mora znati pomagati. Mora si prizadajati kolikor mogoče svoje polje z lastnimi močmi obdelovati, t. j. z domačimi posli in domačo živino, poslužujē se brane namesto motike; potem razrušnika ali plevnega in osipavnega pluga. Tako se da mnogo prihraniti. To vse sicer tudi truda in dela stoji, pa oboje tudi obilno poplača.

Kakor hitro je toraj čas turšico saditi, se njiva preorje. V vsaki tretji brazdi gre za plugom delavka s semenom, od ktereja pri vsakem koraku na brazdino stran 2—3 zrnja pol brazde visoko polaga. Pri taki saditvi turšice se nje ne potrebuje več ko osmi del meca na oral. Tudi se s tem doseže, da se seme globokeje polaga in ga potem vrane, jerebice in druga pošad tako lahko ne more izbrskati. Ko se je cela njiva tako nasadila, napreže se brana in vse bolj rahlo povlači in slednjič povalja. Zdaj se počaka, da turšica zelene listke skozi zemljo požene. Zopet se cela njiva povlači. To pa zavolje tega, da se plevel kolikor mogoče zatara pa tudi zemlja nekoliko zdrobi, da more turšica lahkeje poganjati in rasti. Če je vreme toplo, turšica prav vspešno raste in sicer tako, da je tedaj, kedar se plevel v drugo začne pokazovati, turšica že blizo $\frac{1}{2}$ črevlja viso-

ka. Zdaj mora mali razrušnik ali plelni plug pomagati, in ves plevel s koreninami vred potrebiti. Tako velja delo jednega dneva za tri orali le 2 fl. 50 kr. nasproti pa z motiko obdelani tri orali blizo 10 fl.

Ko se je to zgodilo, se potem zopet počaka, da turšica blizo 1 črevelj visoka vzraste. Zdaj se napreže osipavni plug in turšica se do polovice osiplje. Taka turšica ostane, dokler ne dozori. Turšična slama je, kakor smo že v jednom lanskim listov povedali, drobno zrezana in z repo in zdroljenim ječmenom pomešana mlečnim kravam prav izdatna krma, ker ima veliko cukrovine v sebi. Sploh moramo pa naše kmetovalce opominjati, da turšično slamo ne zametujejo, ampak pridno živini kot rezanico pokladajo.

Rani krompir je gospodarju in gospodinja velike koristi, posebno v krajih blizo mest. Tu se krompir za dober denar lahko proda. Kdor koli ima toraj vrt, moral bi si ranega krompirja omisliti in si ga saditi. Posebno priporočan bodi tako imenovani rožičnjak. Že meseca junija dozori in je zelo tečen. Na isti, seveda dobro zrahljani zemlji, na kateri je rani krompir raste, se zamore potem še drugo povrtno sočivje sejati, tako, da dvakrat v letu taista zemlja dobiček prinaša.

Dobro je, če je krompir pred sajenjem nekoliko že razcimljen. Tako pesajen krompir za 10 dni prej dozori, kar v začetku poletja, ko se vsako sočivje težko pričakuje, ni brez važnosti. Kder se rani krompir meseca aprila sadi, tam se mora zemlja že jesen poprej pripraviti, to je prekopati, prerahljati in pognojiti. Krompir ljubi dobro pa ne prepognojeno zemljo. Posaja se $\frac{1}{2}$ črevelja globoko, da mu mraz ne škodi. Če mu tudi mraz prvo listje malo osmudi, tako to krompirju še ne škodi, ker brž drugo požene. Posmojena steblica se morajo perezati. Ko krompir dozori, niso gomolji vsi jednaki, ampak poleg debelejših so tudi drobni; zato je treba debele pazljivo izdirati in drobnim čas pustiti, da še nekoliko porastejo. Tako se steblo ne poškoduje in tudi koren ne pokvari in tako imaš dvojno korist.

Rudeča čebulja ali luk ne trpi premastne zemlje. V taki zemlji rada gnije in jo radi črvi podgrizejo. Zato je dobro, predno se sadi, zemljo z ogljenim prahom pomešati ali pa jo dobro s pepelom pognojiti. Ako čebulja prebujno raste, bode imela male glavice. Temu se v okom pride, ako se glavice sajenice oslabijo, t. j. male koreninice s škarjami ostrizejo in mali košček od spodaj odreže.

Štajerski deželni zbor.

V 6. seji 13. aprila so štajerski deželni poslanci prenaresjali do sedaj veljavni upravni red

pri svojem zborovanju. Dotični §§. sprejeli so se brez znamenitih razgovorov. Le pri §. 43., ki je hotel poslancem nekoliko skržiti pravico: interpelacije ali prašanja do vlade itd. staviti, je nastal živahen razgovor. Večina je ovi §. zavrgla ino mesto njega določila: „vsak poslanec ima pravico stavljati prašanja do vlade, do deželnega glavarja, do deželnega odbora in do predsednika kakega posameznega odbora? Naposled se je cesarski namestnik izgovarjal, da ni kos obširno odgovarjati na prašanje Nekermanovo o popraviljanju Savinske struge in na prašanje Šnidršičevo zastran živinske kuge ob hrvatski meji. — V 7. seji 15. aprila je prišla na vrsto razprava o novi mrhoderski postavi, katero je vlada nasvetovala. Vendar liberalna, ustavaška večina je hotela biti še bolj ustavoverna, kakor vlada sama, ter je celo postavo zavrgla. Z največjo resnobnostjo so izrekli, da si ne upajo tako imenitne postave v Gradcu pretresovati, ker take postave se zamore in sme le dunajski rajhsrath lotiti. Tako tedaj, po mislih ustavakov deželni zbori še niti za mrhodere nimajo več postavodajalne oblasti! To je res čudno če ne smešno! Potem je deželni zbor sklenil postavo, po kateri se bodo iz srenj in okrajev izterjevali denarji, kateri so deželnemu fondu dolžni. Vrgli se bodo namreč kot naklada na dačo in ž njo vred pri c. k. davkarijah plačevali. Iz razprave v deželnem proračunu povzamemo sledeče: Za vinorejsko šolo v Mariboru, ki ima lastnih dohodkov 4310 gld., je se dovolilo 20,158 goldin. Slatinske toplice so lani dale 151.750 gold; 66.500 gld. znašajo stroški, tedaj je 70.280 gold. čistega dobička. Dobrnške toplice imele so 29.500 gold. dohodkov, 13.274 gld. stroškov, tedaj 16.226 gld. dobička. Pri nemških toplicah v Toblnu blizo Gradca pa dežela doplačuje 578 gld. — Za (nemški) teater v Rogatecu se je dovolilo 1000 gld. podpore. Pač zavrnjen denar! C. k. vladi se je izrekla zahvala, da je podpore dovolilo, s katero se bode letos prstovoljno gospodarsko podučevanje osnovalo za učitelje in duhovnike, ter se plačevali potni učitelji vino in sadjerejstva na slovenskem Štajerskem. Tudi za viničarje se bode tako prstovoljno podučevanje nasnovalo, kar je posebno dr. Vošnjak svetoval in priporočal. Vojničani so iz nova vložili prošnjo za razpisanje svoje srenje od drugih, s kterimi je sedaj združena.

Dopisi.

Iz Zreč. (Pridna deklica † — osepnice). Nemila smrt nam je pokosila 11. t. m. pridno Ahečovo Miciko. V sredo 7. t. m. še je zdrava kopala v nekem vinogradu, v četrtek se je vlegla in v nedeljo je previdena s sv. zakramenti preminola.

Bila je živ vzgled prave krščanske deklice. Nikoli iz njenih ust ni bilo slišati kake žal be-

sede zoper bližnjega, pa tudi ni hotela poslušati nikakršnega kvantanja, kar posebno sedanji mladi svet prerado stori.

Rajna Micika je imela posebno veselje cerkve kinčati. Zlasti je rada zahajala na „Brinjevo gorc“ vencev plest za podobo Matere božje. Zdaj njej mila Mati božja plete venec v svetih nebesih! Umrla je na osepnicah, ki po žrečki in šent jungertski fari razsajajo. Žrečka šola je večjidelj prazna.

Od Ljutomera. (V slovenki obleki nem-čur) 16. t. m. so bili pridni kopači v vinogradu pri posestniku M. K. Pogovarjali so se celi dan eno in drugo, posebno pak o slovenskem jeziku, kako da ž njim je. Na to pravi neka deklica: moj brat je že hodil po več krajih sveta in zdaj je v Valahaji. Kedar nam kako pismo piše, tedaj piše vsakokrat po slovenski; in tudi reče, da je in ostane Slovenec. Zdaj zakriči nekdo: hej! presneti Slovenci tumasti! kam pa pride kdo s slovenskim jezikom? Samo iz ene vasi v drugo. Jaz pa pridem kam hočem. Na to mu odgovori nek mladenič: zakaj pa ti sam sebe zatajuješ? Vsaj si ravno tak Slovenec, kakor mi. Vem, da se eno leto nisi mogel toliko naučiti, da bi vse znal. In z našim govorom lahko gremo daleč po svetu*) in najdemo povsodi prijateljev. Ti pa nisi nič; nemški ne veš, slovenski pa te je sram govoriti. Zdaj se sliši krič, Živijo Slovenci. Na to pobesi nos in več ne govori besedice.

Iz Slov. Bistrice. Slov. bisterška okolica slovi zaradi javnega nemira. Ni dolgo kar je bilo slišati o povoženi neznani ženski, zdaj o mrtvem založenem otroku, pred kratkim o tatvini v Poličanah v Črešnovcah in v Laporju. Velikonočno nedeljo proti polnoči je domača patrola, pomnožena z žandarji tatovsko gnezdo zasačila na meji laporske fare v Razgorju pri kočlarju Jerovšeku. Na mizi so imeli ukradenega, pečenega vola. Pili so gotovo ne svoje, pa prav dobro vino, ter se ravno pogovarjali, kako so neke tatvine sum odbili od sebe. Med tem zapazijo patrolo in pobegnejo iz hiše. Žandarji so le vjeli hišnega gospodarja in nekega Hrvata, Potiska, ki je v naše kraje zahajal.

Od Pesnice. (4 sini 4 vojaki — letina.) Od 6—10. t. m. smo imeli v Ptujih novačenje ali štelinge za vojake. Neka mati je imela 4 sine, ino vsi 4 so vojaki. Štrti in poslednji je postal letos vojak. Obžalovanja vredni so taki stariši! Dopisniku se to ravno tako dozdeva, kakor če si gospodar lepe pridelke pridelal, potem pa pridejo in mu vse vzamejo. Dobro bi bilo, ako bi naši poslanci povzdignoli glas, in govorili za to, da starišom vendar vseh sinov nebi jemali k vojakom.

Letošnje leto kaže slabo leto. Žito ali rž je tako slaba, da nekteri ne bodo semena dobili. Resničen je pregovor, če črni teden v žakli mimo

*) Tega še treba ni. Slovenci smo radi doma in tukaj hočemo biti — Slovenci. Komur ni prav, pa naj gre!
Vredn.

žita s snegom nese, mu škoduje; ali letos je bilo vse žito s snegom pokrito. Veliko pomanjkanje se že zdaj kaže, posebno tam, kder nas je lansko leto toča poškodovala. Rži vidimo, da ne bode, vino-gradi so pa slabi, kder je lansko leto toča poškodovala. Nimamo se druga nadjati, kakor samega dela. Kde in odkod pa hočemo si denarjev dobiti za čedalje večje dače? Bog pomozil!

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Svitli cesar so 10. t. m. srečno prišli v Zadar, glavno mesto Dalmacije; kder so bili od Lahov in Slavjanov sijajno sprejeti. Iz Zadra so enkrat potovali po morji v Arbo in Pag; drugokrat pa so se z mnogim spremstvom podali globljeje v deželo, v Benkovac, Carin in Obrovac. V mestu Šibeniku je cesarja mestni župan nagovoril hrvatski, device v narodni obleki so sipale cesarju cvetlice na pot. Na večer bila je narodna veselica na poljanskem trgu. Plesalo se je jugoslavjansko kolo. Iz narodnega Šibenika so cesar potovali čez Škradin v Kistanje in Knin, kder so si dali pokazati prostor za veliko železniško postajo. Številni jezdec, v narodni lepi obleki in oroženi, jezdili so pred cesarjevo kočijo. Ljudstvo od vseh strani je vrelo skupaj ter s strelanjem in gromovitim živijo — klicanjem cesarja pozdravljalo.

Na Ogerskem že zlasti konservativci in Katoličani sprevidijo, da je vlada predraga. Po 447 poslancev tiči skupaj v Pešti po 6 mesencev. Polovica bi zadosti bila in v 4 mesencih lahko vse opravila; deželi bi se pa 1 milijon gld. prihranil. Ogersko ima 9 ministrov in število uradnikov raste čedalje bolj. Ob enem se pa Madžari vedno kažejo sovražniki Slavjanov. Tako so Slovakom vzeli vse gimnazije in zdaj celo Matico slovaško zatrl in njeno premoženje pograbili. To ne bodo brega sadu rodilo. Utegne priti plačilni dan!

Vnanje države. V Rimu se je sošlo, kakor smu že zadnjič nekoliko naznanznili 400 Katoličanov sv. Očeta obiskovat in mu svojo udanost zagotavljat. Na telesu so zdravi, ali srce njih boli pri tolikem preganjanju Cerkve, posebno na Pruskem. V mili in lepi besedi so obiskovalce opominjali do stalnosti in srčnosti v sv. veri in obrambi Cerkve božje.

V Španiji se nasprotne stranke zdaj orožujejo in vtrjujejo, kolikor vsaka zamore.

Francozi še potrebujejo najmanj 2 leti, da svojo armado zopet vredijo in okrepijo. Tečas se morajo jako mirni in pohlevni kazati, drugači njih Bismark zopet zgrabi.

Turki so v Bosniji začeli zopet s Kristjani prav po muhamedansko ravnati. V Serajevi so njih 280 zavratno umorili. Kristjani pa upajo pomoči od Avstrije. Ali njim bo došla, kdo ve? Mogoče je. Kajti Turčija in Avstrija še že več časa pisano gledate. Tudi so svitli cesar turške-

ga konzula v Zadru nenavadno ostro nagovorili, ter mu rekli, da je njegov nadkonzul v Raguzi — sovražnik Avstrije

Za poduk in kratek čas.

Koledar in njegova zanesljivost.

× V našem gregorijanskem koledarju se nahajajo nekatera imena, koja hočemo ob kratkem pojasniti. Tako stoji v letošnjem koledarju: „zlato število 14“ to je, letošnje leto je 14. leto v tako imenovanem mesečnem krogu (Mondzirkel), to je, v dōbi od 19 let. — „E pakta XXIII.“, to je, 23 celih dni pred začetkom letošnjega novega leta je bil zadnji mlaj lanskega leta 1874. — „Solnčni krog 8“, to je, letošnje leto je 8. leto v dōbi od 28 let, ki se solnčni krog (Sonnenzirkel) imenuje. — „Rimsko število 3“, to je, letošnje leto je 3. leto v 15letni dōbi; ko ta obteče, se začne zopet z enojko šteti. — Nedeljska črka C, to je, na prvo nedeljo letošnjega leta pride črka C, ako zaznamjamo 1. januarja s črko A, in 2. januarja s črko B. Šteje se namreč do črke G in potem se zopet začne s črko A. Letos ima tedaj vsaka nedelja črko C.

Poprej smo rekli, da se enkrat v letu zemlja okoli solnca zasūče. Nekdanji zvezdoslovci so menili, da je zemlja v središču vesoljnosti, in da se vsi nebeški svetovi, zlasti pa solnce okoli zemlje suče. To pa je bila zmota, ki je zlasti od tod izvirala, ker se našim očem tako dozdeva. Zasluženje, da se je ta zmota popravila, gre Nikolaju Koperniku (roj. 1473, umrl 1543). Njegov rojstni kraj je mesto Torun na sedanjem Prusko-poljskem. Bil je korar stolne cerkve Ermlandske v Frauenburgu in je v tej službi tudi umrl. Svoje v latinskem jeziku pisano poglavitno delo je posvetil papežu Pavlu III.

Tedaj papežu gre hvala za popravek koledarja; in katoliškemu, v resnici vernemu korarju je svet hvalo dolžen, da je postavil pravo, po njem za vse čase imenovano „Kopernikovo planetno sestavo“. Po tej sestavi naša zemlja nič druga ni, kakor eden izmed planetov, ki k solncu spadajo, in sicer med njemu najbližnjimi na tretji vrsti. Vsi svetovi, ki se okoli solnca sučejo, storé našo solnčno sestavo (Sonnensystem). K tej spadajo tedaj planeti (zvezde premičnice) s svojimi stranskimi planeti ali mesenci in po večjem tudi kometi (zvezde repatice.)

Najstarodavnejši zvezdoznanci so poznali le pet planetov; potem so jih šteli sedem. Mi jih zdaj že 140 poznamo.

Zastran svoje bližave pri solncu si poglavitni planeti v tem redu nasledujejo: Merkurij; Venera (zdaj juternja, zdaj večerna zvezda); naša zemlja (okoli 20 milijonov milj dalječ od

solnca, v tem ko njo mesenc spremlja v daljavi od blizo 50 tavžent milj); Mart; Jupiter; Saturn; Uran; Neptun. Manjši — med njimi nekteri celó mali planeti, se nahajo med Martom in Jupitrom.

Nijena druga posvetna veda nam ne kaže Boga vesoljnosti vsemogočnega stvarnika, tako v njegovi neskončni velikosti, kakor zvezdoslovje.

Kakor ti, moj kristjan! semenska zrna v zemljo seješ, takó je Bog, da v podobi govorim, pri stvarjenji razsejal nebeške svetove v nezmernem svetovnem prostoru. In kako veliki so! kako brezštevilni in večjidel kako dalječ proč od nas!

Glej na primer! zvezde neprimičnice (Fixsterne), ki se v jasni noči na nebu leskečejo, so solnca, kakor je naše, — so solnčne sestave, kakor je naša s svojimi planeti. In ta solnca so veliko večja, kakor je naše! Njih število — kdo ga zamore izrajtati? Celó tako imenovane meglenice (Nebelflecken), in tudi rimska cesta se prav ostremu daljnogledu večjidel kakor zvezdni kupi razkažejo.

Da zamoreš še bolje občudovati, kakor dalječ od nas so mnoge nepremične zvezde, pomisli to-le. Da luč našega, okoli 20 milijonov milj od zemlje oddaljenega solnca do nas pride potrebuje ne celó osem minut. Luč mesenca pride do nas celo v eni sekundi. In glej! prerajtano je, da postavim, luč severne zvezde okoli petdeset let, — in luč meglenic veliko tavžent let na svoji poti do zemlje potrebuje. Zares komaj se prerajtati da, kako silno daleč od nas so te zvezde.

Še nekaj, ljubi bralec! kar te utegne v tej reči zanimati. Morebiti si bral od prelepega komete, ki se po učenjaku, ki ga je l. 1858 v Florenciji zasledil, Donatijevi komet imenuje. Kaj meniš, kedaj ga bodo prebivalci naše zemlje zopet videli? Ne prej, kakor čez blizo 4000 let! In celó komet, ki ga je zvezdogled Coggia v Marseille-ji zasledil, in ki smo ga lani mesenca julija gledali, se bo naši zemlji zopet prikazal, čez 9000 let!

Oj, kdo, ki vse to premisli, bi v ponižni molitvi ne izdihnil rekoč: kako neskončno velik si ti v svojih delih, o moj Bog! In kako silno majhen je človek in ta zemlja z vsem, kar je na njej!

In ti, moj neskončni veliki Bog! me boš enkrat sodil, in si me zato vstvaril, da bi nekdan tvojo neskončnost gledal, ktere večni tron je nad vsemi nebeškimi svetovi!

Narodna pesmica.

(Zapisal Lovro Štepišnik.)

Čuk sedi na veji
Sova na kamenji
Sova čuku miga.
Da bi se midva vzela,
Vzemima se midva, dva!
hopsasa.

Pastarinka je lahko družica,
Ker tak dolgi repek 'ma
Kar se nje tak lepo navda.
Da bi se midva vzela,
Vzemima se midva, dva!
hopsasa.

Senica je lahko nevesta,
Ker tak črni tehle 'ma
Kar se njej tak lepo navda.
Da bi se midva vzela,
Vzemima se midva, dva!
hopsasa.

Zajček je lahko „pratfirer“
Ker tak drobne tačke 'ma
Lehko drobno poskaklja.
Da bi se midva vzela,
Vzemima se midva, dva!
hopsasa.

Brglez je lahko kelnar
Ker tak dolgi klunec 'ma,
In lahko sode prekluka.
Da bi se midva vzela,
Vzemima se midva, dva!
hopsasa.

Razne stvari.

(*Delničarjem banke Slovenije*). Opravilni svet zavarovalne banke „Slovenije“ je v svoji seji 18. aprila določil, da zapadejo vsi tisti medčasni listi, na katere se do prvega maja t. l. doplačilo vplačalo ne bode, in da se bodo dotične številke po preteku tega časa po časopisih naznanile.

(*V Slov. Gradcu*) je deželni poslanec Schmid 3. t. m. sklical tamošnje volilce ter njim račun dajal o svojem delovanju kot poslanec. Gračka uradna novina pravi, da so volilci bili jako — zadovoljni s tem, kar njim je g. Schmid pravil. Težko verujemo!

(*Oropan*) je bil v Tremerjih nek tržec, ki je svoje tržne reči nekemu kmetu na voz djal, češ, da pride kmalu za njim. V krčmi je potem štel denarje. Ko odide, stopita dva pivca za njim, ga primeta na samem in mu vzameta — 10 fl.

(*Za premije konjev*) je štajersko konjerejsko društvo odmerilo 2125 fl. Pri sv. Lenatu v slov. goricah se bo razdelilo 340 fl.; v Slov. Bistrici. 380 fl.; v Velenji 380 fl.; in v Ljubnem 340 fl. Razun tega pa še so pripravljene svetinje in diplomi.

(*Ogenj*) po kadenji tobaka vtoren je pri sv. Jurju na Pesnici povžgal posestniku Pompreinu hlev, parmo, škeden, 2 vola in 1 konja. Gospodar je hotel živino rešiti pa se tako hudo opeknel, da je drugi dan umrl. Tudi njegova hišna je hudo ranjena. Škoda se ceni na 2000 fl.

(*Nesreče po steklih psih*) se množijo. Leta 1851 je prišlo na Avstrijskem v nesrečo 34 oseb. Za tem pa vsako leto več. Leta 1873 jih je moralo 73 ljudi na steklini umreti. Največ takih nesreč se godi v Galiciji, na Českem, v Moravskem in na Primorju. V 24 letih štejemo že 919 steklih nesrečnikov.

(*Izkopalji*) so 11. t. m. v Gomilcah nad Arnezem telo že pred 4 tedni pokopanega, priletnega kmeta. Govorilo se je namreč, da mu je njegova mlada in pohlepna žena zavdala. Ker se ni zamogla upravičiti, njo je sodnija dala zapreti.

(*Gozd užgal*) je knezu Windischgrätzu nek kradljivci lovec pri sv. Petru pod sv. Gorami. Lesa je zgorelo 10 orlov.

(*Pri novi duhovniški daci*) se bode na Štajerskem računilo škofu 15,000 fl., župniku v Gradcu 1000 fl., mestnim župnikom, ki imajo više 2000 duš, 800 fl., drugim fajmoštom 600, kaplanom v

Gradcu 400, v drugih mestih 350 in ostalim 300 fl. (do sedaj 157). Kar bo kdo imel več na dohodkih, od tega bo novo dačo plačeval.

(*Dražbe*) 29. aprila Fr. Kalšekovo v Konjiški vasi vrednost 2480 fl. — 30. aprila Ant. Krafl v Vranskigori, 1515 fl. — Jan. Krajnc v Pobrežji (pri ptujski sodniji), 1031 fl. — Jan. Krožel v Stoprcah, 3673 fl. — Matija Bregant v Bučah, 1230 fl. — Anton Meško (pri sodniji v Ormužu), 1530 fl. — 1. maja Mih. Zaplata v Vučjivesi 2045 fl. Jur. Sivka v Šmarji, 2925 fl. — 4. maja Blaž. Dobovišek v Loki, 4382 fl. — 7. maja Jož. Moder (v Sevnici) 3030 fl. — Blaž. Strmšek v Jabloveu, 850 fl. — 8. maja Jur. Kokol v Karčovini 500 fl.

(*Za družbo duhovnikov*) so nadalje vplačali čč. gg. Masten 22 gld., Novak Jan. 11 gld., Valenčak 1 gld.

(*Spremembe v Lavantinski škofiji*). Prestavljeni so čč. gg. kaplani: Planinšek Jakob v Šmarten v Rožni dolini; — Govedič Janez v Artiče; — Pihler Simon v Šmarten pri Šaleku; — Pečar Jožef v š. Vid pri Ponkvi; — Horvat Jožef v Loko; Tamše Valentin v Šetale. — V stalni pokoj stopi č. g. Črnivec Martin, župnik v š. Andraži v slov. gor. Umrl je č. g. Mark. Vučajnk 58 let star.

Tržna cena pretekli teden	V Mari- born		V Ptuj		V Celju		V Varaž- dinu	
	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.
Pšenice vagan	4	70	4	30	5	—	4	20
Rži	3	70	3	45	4	—	3	10
Ječmena	3	60	3	15	2	40	2	60
Ovsa	2	30	2	10	2	60	1	90
Turšice (koruže) vagan	3	—	2	70	3	20	2	55
Ajde	2	50	2	50	3	—	2	20
Prosa	—	—	3	20	3	20	2	10
Krompirja	1	90	1	50	2	—	1	65
Sena . . . . . cent	1	70	2	—	1	—	1	40
Slame (v šopkih)	1	40	1	40	—	80	1	30
„ za steljo	—	80	1	—	—	60	—	85
Govedine funt	—	25	—	24	—	26	—	24
Teletine	—	26	—	24	—	26	—	24
Svinjetine	—	29	—	24	—	36	—	28
Slanine	—	35	—	32	—	36	—	30

Loterijske številke:

V Gradcu 17. aprila 1875: 50 6 41 59 43
Prihodnje srečkanje: 1. maja 1875.

Oznanilo.

3—3

Vsake vrste semena

s poročtvom, da bodo kalila, ponujam na prodaj, tudi špecarijsko blago: kavo, sladkor, ementalerski, švarcberški in grogov sir, potem olje Monte St. Angelo, žlahtno olje iz mesta Lecce na Laškem, razne sorte rajža, potem vse domače pridelke, zrnje, moko itd. prodajam po najnižji ceni

Konrad Grillwitzer,

v stolni ulici in na velikem trgu
v Mariboru.

PRIPOROČILO.

Anton Nowak,

bukvovezar

na glavnem trgu v

Mariboru

priporoča svojo bogato zalogo mnogovrstnih

molitvenih bukvic

v slovenskem in nemškem jeziku.

Tudi se priporoča slavnemu občinstvu za izdelovanje

vsakovrstnih del,

katera bukvozarju pripadajo.

Mogoče mu je taka dela naglo in okusno dovršiti, ker ima v ta namen naj-novejše orodje in mašine.

2-4

Priporočba.

Zaloga oblačil

g. Antona Scheikela v Mariboru,

v gospodski ulici

se priporočuje č. duhovščini.

Lastnega dela,

talarji iz finega peruvijena so po	18-27 fl.
talarji " ripsa " "	13-18 "
talarji " lastina " "	20-30 "
hlače s prslekom iz peruvijena so po	10-14 "
poletne suknje " "	16-25 "

Ob enem se naznanja, da se plačevanje omenjenih oblačil sprejema tudi po obrokih. Naročena oblačila se takoj naredijo in kmalu dopošljejo. Nepopoljne reči se brez obotavljanja vzamejo nazaj, zamenjajo ali popravijo.

1-9

Važno za kmetovalce!

V Clayton in Schuttleworths-evi zalogi gospodarskih mašin

za Štajersko, Koroško, Hrvatsko in Kranjsko

Mariboru

Nr. 91. v Gračkem predmestju Nr. 91.

so za prodajo pripravljene najizvrstnejše gospodarske mašine, na primer: mlatilnice, koje se gonijo ali s soparom, vodo, vitalom ali z rokami, potem: mašine za košenje trave, detelje in žita, razne mašine sejalnice, mlini za šrotanje in za drobno mlenje, družgalnice in stiskalnice, koruzo-lušniki, plugi, brane, mlinske žage, vinske pumpe, male brizgalnice, gasilnice, pipe itd. itd.

Ondi se dobivljajo tudi zvedenci, ki dobro umejo vsakovrstno mašinarsko delo na primer: stavljenje mlinov, žag, žganjarij, izdelovanje mlin-skih koles itd. itd.

Prevzamejo se tudi

vsakojaka dotična popravila

in to po najnižji ceni.